

RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IJOBIY TOMONLARI VA EHTIMOLIY XATARLARI

Masharipov Alijan Axmadjon O'g'li

Iqtisodiyotimizni rivojlantirish, yangilash va modernizatsiya qilish bo'yicha olib borilayotgan oqilona iqtisodiy islohotlar natijasida bugungi kunda raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga erishilmoqda. Jumladan, xo'jalik yurituvchi sub'ektlar faoliyatida raqamli texnologiyalarni samarali yo'lga qo'yish, ularda raqamli transformatsiya jarayonini amalga oshirishda bajarilishi lozim bo'lgan hatti-harakatlar ketma ketligiga katta ahamiyat qaratilmoqda. Real sector korxonalarini raqamlashtirish xususiyatlarini, raqamli texnologiyalardan foydalanishning o'рни va ahamiyatini o'rganishda quyidagi metodlardan foydalanildi.

1. Bugungi kun amaliyotida joriy qilingan raqamli texnologiyalar o'rganilgan va korxonalar erishmoqchi bo'lgan maqsadlariga asosan guruhlariga tasniflangan .

2. Raqamli texnologiyalarni joriy qilish orqali erishilishi mumkin bo'lgan yutuqlar va ehtimoliy zararlar tahlil qilingan.

3. Korxonalarda raqamli transformatsiya jarayonini to'g'ri boshqarish maqsadida raqamlashirish bosqichlari ishlab chiqilgan.

4. Tahlillardan kelib chiqqan holda raqamli transformatsiya modellari ishlab chiqilgan.

Korxonaning raqamli transformatsiyasidan asosiy maqsad, bizningcha, uning raqobatbardoshligini oshirish va ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish uchun shart-sharoitlarni taominlashdan iborat. Raqamli transformatsiya vazifasining maqsadiga muvofiq korxonalarni quyidagicha tasniflash mumkin:

- raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarishni tashkil etish;
- yuqori samaradorlikka, ishlab chiqarish va tashkiliy jarayonlarning moslashuviga erishish;
- korxonaning investitsion jozibadorligini oshirish;
- korxonaning iqtisodiy samaradorligini kafolatlaydigan boshqaruv tizimining moslashuvchanligi va shaffofligini oshirish va boshqalar.

Korxonaning raqamli transformatsiyasini loyihalash uchun raqamli texnologiyalarning korxonada joriy etilishining mavjudligi va maqsadga muvofiqligi mezoniga ko'ra tasnifini ishlab chiqish kerak. Shunday qilib, asosiy raqamli texnologiyalar uchta guruhga birlashtirilgan.

I-jadval

Raqamli texnologiyalarning guruhlanishi

Guruhlarning nomlanishi	Ushbu guruhlar tavsifi
Asosiy texnologiyalar	bu korxonalarni raqamli o'zgartirish mumkin bo'lmagan texnologiyalar (bulutli texnologiyalar, simsiz aloqa texnologiyalari, qog'ozsiz

	texnologiyalar va boshqalar);
Muhim texnologiyalar	bu korxonaning to'liq raqamli transformatsiyasini taominlaydigan texnologiyalar (katta ma'lumotlar, bulutli hisoblash, uchuvchisiz texnologiyalar va boshqalar);
Ilg'or texnologiyalar	"analog" dan raqamli korxonaga o'tishni amalga oshiradigan texnologiyalar (sunoiy intellekt, neyron tarmoqlar, taqsimlangan ma'lumotlar registrlari, mashinalarni o'rganish va boshqalar)

Raqamli transformatsiya korxonalarining daromadlarini va investitsion jozibadorligini yaxshilashda muhim rol o'ynadi. Yuqori texnologiyali ishlab chiqarish, ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, boshqaruvda ma'lumotlar bazasidan oqilona foydalanish kabi imkoniyatlari bilan raqamli texnologiyalar har qanday korxonaga uchun ularning samaradorligiga katta ta'sir etuvchi omil hisoblanadi.

Bundan tashqari, COVID-19 davrida raqamli texnologiyalarni tezda tatbiq etgan kompaniyalar inqiroz davrida o'z daromadlarini himoya qilish yoki xatto oshirishga muvaffaq bo'lishdi. Ammo yuqorida sanab o'tganimizdek raqamli transformatsiya jarayonini bir qancha xususiyatlar, korxonaga ko'lami, mahsulot turlari, raqobat muhiti, moliyaviy manbaalar kabilarni e'tiborga olgan holda boshlash maqsadga muvofiq sanaladi. Sanoat korxonalarining raqamli transformatsiyasi o'zining ijobiy tomonlari va olib kelishi mumkin bo'lgan ehtimoliy xavflarga ega bo'lib, ular jadvalda keltirilgan.

ФЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ:

1. Брингхам Э.Ф., Эхрхардт М.С. Финансиал менеджмент теория и практика. Томсон Коутс-Уэстерн, 2008. 1107 п.
2. Хиллиер Д., Гринблатт М., Титман Ш. Финансиал Маркетс анд Корпоратив Стратегий. Лондон: МсГraw-Хилл Хигхер Эдусатион, 2012. 877 п.
3. Корсо Э. Инклюзиве гуртх анализ анд ХРВ: А методологисал ноте. 2011. Электрон манба: [хттп://ситересурсес.ворлдбанк.орг](http://ситересурсес.ворлдбанк.орг)
4. Ландесманн, Мичаел Алрой (2000): Структурал Чанге ин те Транзитион Эсономис, 1989 то 1999. Те Виенна Институте фор Интернационал Эсономис Студис.
5. Модиглиани Ф., Миллер М. Те Сост оф Сапитал, Корпоратив Финансе, анд те Теория оф Инвестмент // Америсан Эсономис Ревиев, в. 48. (1958).
6. Модиглиани Ф., Миллер М. (1963) "Корпоратив Инсоме Тахес анд те Сост оф Сапитал: А Коррестив" Америсан Эсономис Ревиев, Вол. 53, Но. 3, пп. 147 – 175.
7. Петер Брусов, Татяна Филатова, Натали Орехова, Настия Брусова. Веигхтед авераже сост оф сапитал ин те теория оф Модиглиани-Миллер, модифициранд фор а фините лифетиме компанй // Аплиед Финансиал Эсономисс, в. 21, № 4.